

Βρυξέλλες, 30 Μαρτίου 2026
(OR. en)

7887/26

SOC 180
EMPL 82
ECOFIN 400
MI 307
EDUC 102
JEUN 47
ENV 303
ENER 155
DIGIT 86
TOUR 15
CULT 42
JAI 408

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	30 Μαρτίου 2026
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2026) 138 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Ενδιάμεση επανεξέταση του σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία: κύρια επιτεύγματα και μελλοντική πορεία

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2026) 138 final.

σνημμ.: COM(2026) 138 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 30.3.2026
COM(2026) 138 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Ενδιάμεση επανεξέταση του σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία: κύρια
επιτεύγματα και μελλοντική πορεία**

{SWD(2026) 94 final}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κοινωνική οικονομία έχει παγιωθεί σταθερά ως αναπόσπαστο μέρος της ευρωπαϊκής οικονομίας και κοινωνίας, συμβάλλοντας σημαντικά στην ευημερία και την ανταγωνιστικότητα και αποτελώντας πυλώνα της ανθεκτικότητας της Ευρώπης.

Σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), **πάνω από 4,3 εκατομμύρια ενώσεις, συνεταιρισμοί, εταιρείες αλληλασφάλισης, ιδρύματα και κοινωνικές επιχειρήσεις** ασκούν δραστηριότητες που δίνουν προτεραιότητα στους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους έναντι του κέρδους και εφαρμόζουν συμμετοχικά ή δημοκρατικά μοντέλα διακυβέρνησης. Οι οργανισμοί αυτοί παρέχουν τουλάχιστον **11,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας**, οι οποίες αντιπροσωπεύουν περίπου το **6,3 % της συνολικής απασχόλησης**, και δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς, από τις υπηρεσίες φροντίδας έως τη χρηματοδότηση, τον αγροδιατροφικό τομέα, το λιανικό εμπόριο και τον πολιτισμό ⁽¹⁾.

Στις 9 Δεκεμβρίου 2021 η Επιτροπή ενέκρινε το **σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία** ⁽²⁾, με στόχο την αποδέσμευση των δυνατοτήτων της κοινωνικής οικονομίας και την ενίσχυση του αντικτύπου της. Για πρώτη φορά, η Επιτροπή παρουσίασε ένα όραμα και έναν χάρτη πορείας, περιγράφοντας μια σειρά μέτρων που αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών-πλαίσιο, της πρόσβασης σε επιχειρηματικές ευκαιρίες και της προβολής της κοινωνικής οικονομίας έως το 2030.

Έκτοτε, η γεωπολιτική κατάσταση έχει αλλάξει, και μια σειρά από αλληλεπικαλυπτόμενες κρίσεις έχουν καταδείξει πώς λειτουργεί η κοινωνική οικονομία ως **πηγή ανθεκτικότητας**, δημιουργώντας και διατηρώντας τοπικές θέσεις εργασίας, κινητοποιώντας την τοπική κοινωνία με πνεύμα αλληλεγγύης και παρεμβαίνοντας εκεί όπου οι αγορές δεν επαρκούν για την προώθηση της **ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς**. Συμβάλλει στη μετατροπή των προτεραιοτήτων της ΕΕ σε **αποτελεσματικές λύσεις για ανθρώπους και τόπους**, προωθώντας την κοινωνική καινοτομία, υλοποιώντας τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ⁽³⁾ και την Ένωση Ισότητας και συμβάλλοντας σε μια πιο κυκλική και ανθεκτική οικονομία.

Δεδομένου ότι εφαρμόζουν μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή η οποία στηρίζεται στην τοπική κοινωνία, οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας **ενισχύουν την εδαφική συνοχή** στις αστικές και αγροτικές περιοχές, καθώς και στις εξόχως απόκεντρες και παραμεθόριες περιοχές. Συμβάλλουν άμεσα στη **μείωση της φτώχειας και στην κοινωνική ένταξη**, κυρίως δημιουργώντας διαδρομές που οδηγούν στην απασχόληση και εξασφαλίζοντας οικονομικά προσιτή πρόσβαση σε υπηρεσίες. Δεδομένου ότι παρέχουν τη δυνατότητα στους πολίτες να οργανώνουν και να συνδημιουργούν λύσεις, καθώς και να συμμετέχουν σε αυτές, οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας διευρύνουν και ενισχύουν τη **συμμετοχή των πολιτών στα κοινά** και στον **δημοκρατικό βίο**.

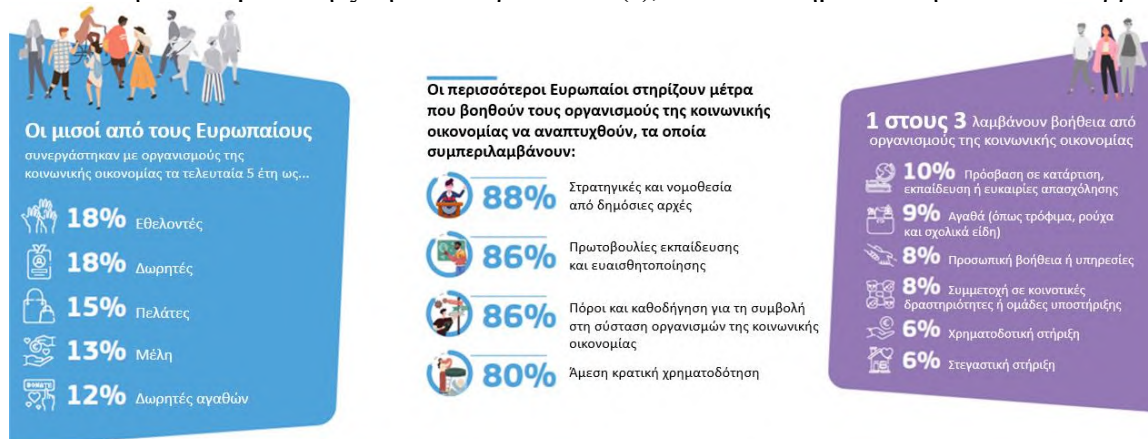
Ταυτόχρονα, η κοινωνική οικονομία στηρίζει **την ευημερία και την ανταγωνιστικότητα** της Ευρώπης. Οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας διασφαλίζουν ότι η καινοτομία λειτουργεί για το καλό της κοινωνίας, αναπτύσσοντας νέους τρόπους παροχής αγαθών και υπηρεσιών, οι οποίοι ανταποκρίνονται στις κοινωνικές ανάγκες και συμβάλλουν στην ποιότητα ζωής των Ευρωπαίων. Προωθούν την επιχειρηματικότητα, ιδίως μεταξύ των νέων και των ομάδων που μειονεκτούν.

Αξιοποιούν αυτές τις καινοτομίες σε βασικούς οικονομικούς τομείς, όπως η στέγαση και η κυκλική οικονομία, προωθώντας μοντέλα που εδραιώνουν την αξία σε τοπικό επίπεδο.

Οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας **ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα με τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, με την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και με τη συμβολή τους στην ισότητα των φύλων και στην εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού**. Ο κυρίαρχος κοινωνικός σκοπός τους και η συμμετοχή των εργαζομένων στη λήψη αποφάσεων προωθούν τη σταθερή απασχόληση, τη συμμετοχή των εργαζομένων και τη συνεχή κατάρτιση και επανειδίκευση. Για παράδειγμα, οι κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης στην εργασία συνδυάζουν την απασχόληση με την εξατομικευμένη στήριξη για την επανένταξη των ατόμων στην αγορά εργασίας, εφοδιάζοντας τα άτομα αυτά με τις δεξιότητες και τις γνώσεις που χρειάζονται για τη μετάβαση από τον αποκλεισμό στη βιώσιμη απασχόληση.

Η κοινωνική οικονομία ενισχύει επίσης **την ετοιμότητα και τη στρατηγική αυτονομία** της Ευρώπης, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της οικονομικής κυριαρχίας, δεδομένου ότι καθιστά τη βιομηχανία, τις υπηρεσίες και τις αξιακές αλυσίδες μας πιο ισχυρές, πιο ποικιλόμορφες και πιο ενσωματωμένες στην τοπική κοινωνία. Αυτό περιλαμβάνει λύσεις επιμερισμού των κινδύνων, όπως είναι οι εταιρείες αλληλασφάλισης που παρέχουν οικονομικά προσιτή ασφαλιστική κάλυψη σε νοικοκυριά, την τοπική κοινωνία και επιχειρήσεις, καθώς και οι συνεταιρισμοί που προωθούν καθαρότερες βιομηχανίες και την πράσινη μετάβαση μέσω πρωτοβουλιών κοινοτικής ενέργειας και κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων.

Οι Ευρωπαίοι βιώνουν την προστιθέμενη αξία της κοινωνικής οικονομίας στην καθημερινή τους ζωή, όπως καταδεικνύει το Ειδικό Ευρωβαρόμετρο σχετικά με την κοινωνική οικονομία στη ζωή των Ευρωπαίων ⁽⁴⁾, το οποίο δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο

του 2025.

Με την παρούσα έκθεση υλοποιείται η δέσμευση που αναλήφθηκε στο σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία όσον αφορά την ενδιάμεση επανεξέταση της υλοποίησης και του αντικτύπου της, τον εντοπισμό των προκλήσεων που παραμένουν και την επιβεβαίωση του οράματος της Επιτροπής για την κοινωνική οικονομία στο νέο γεωπολιτικό πλαίσιο.

Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε στην έκθεση Letta με τίτλο «*Much more than a market*» (Πολύ περισσότερο από μια απλή αγορά), η οποία δημοσιεύθηκε το 2024, πρέπει να εξεταστούν πρόσθετα μέτρα πολιτικής για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της κοινωνικής οικονομίας ⁽⁵⁾. Απαιτούνται στοχευμένα μέτρα στήριξης και υποστηρικτικά πλαίσια ώστε να λαμβάνονται υπόψη τα μοναδικά μοντέλα διακυβέρνησής των οικείων

οργανισμών, οι κανόνες επιμερισμού των κερδών που εφαρμόζουν και ο χαρακτήρας τους που είναι προσανατολισμένος στον αντίκτυπο. Σύμφωνα με την έκκληση αυτήν, η παρούσα έκθεση εστιάζει στο μέλλον και εξετάζει τα σημεία στα οποία θα πρέπει να ενισχυθούν τα υφιστάμενα εργαλεία και τα σημεία στα οποία απαιτούνται νέες δράσεις για τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων της κοινωνικής οικονομίας. Το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής παρέχει περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με τη διαδικασία υλοποίησης που έχει εφαρμοστεί έως σήμερα και τις διάφορες διαβουλεύσεις με τους συμφεροντούχους που πραγματοποίησε η Επιτροπή.

2. ΠΡΟΟΔΟΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Το σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία διαρθρώνεται γύρω από τρεις πυλώνες και περιλαμβάνει 63 δράσεις. Οι περισσότερες από τις δράσεις αυτές έχουν ολοκληρωθεί ή υλοποιούνται επί του παρόντος από την Επιτροπή, ενώ λίγες από αυτές έχουν διακοπεί ή αναπροσανατολιστεί υπό το πρίσμα των στοιχείων και των εξελίξεων της αγοράς.

Η παρούσα ενότητα ακολουθεί τη δομή του σχεδίου δράσης του 2021, αναδεικνύοντας τα βασικά επιτεύγματα και αντλώντας διδάγματα εκεί όπου εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις, ανοίγοντας τον δρόμο για νέες δράσεις.

2.1. Δημιουργία του κατάλληλου πλαισίου για την άνθηση της κοινωνικής οικονομίας

Ένα από τα βασικά ορόσημα μέχρι στιγμής ήταν η έκδοση της **σύστασης του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία του 2023** ⁽⁶⁾. Η σύσταση αυτή παρέχει ένα κοινό πλαίσιο προκειμένου τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν την κοινωνική οικονομία στις πολιτικές τους και να θεσπίσουν υποστηρικτικά μέτρα για την προώθηση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας. Το πλαίσιο αυτό νομιμοποίησε και επιτάχυνε τις εθνικές μεταρρυθμίσεις. Από το 2021 έως το τέλος του 2025 **21 κράτη μέλη είτε είχαν εγκρίνει είτε εκπονούσαν εθνικές ή περιφερειακές στρατηγικές για την κοινωνική οικονομία**. Επιπλέον, 12 κράτη μέλη είχαν θεσπίσει ή μεταρρυθμίσει νόμους για την κοινωνική οικονομία και 2 κράτη μέλη βρίσκονταν σε διαδικασία θέσπισης ή μεταρρύθμισης. Αυτό αποτελεί σημαντική εξέλιξη στο στρατηγικό και νομοθετικό τοπίο και αντικατοπτρίζει την αυξανόμενη αναγνώριση της κοινωνικής οικονομίας σε εθνικό επίπεδο.

Οι προσπάθειες της Επιτροπής υποστηρίχθηκαν από μια **αυξανόμενη διεθνή δυναμική**. Τα κράτη μέλη της ΕΕ και η Επιτροπή έχουν συμβάλει στα ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και στα συμπεράσματα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, ενώ το έργο της Επιτροπής παρείχε στοιχεία για τη σύσταση του ΟΟΣΑ σχετικά με την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία και την κοινωνική καινοτομία.

Η πρόοδος που έχει σημειωθεί έως τώρα επιβεβαιώνει την αξία που έχει το κοινό όραμα της ΕΕ σε συνδυασμό με την πρακτική στήριξη προς τα κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή διοργάνωσε **εργαστήρια αμοιβαίας μάθησης** για θέματα όπως οι κρατικές ενισχύσεις, η φορολογία, οι στρατηγικές της κοινωνικής οικονομίας, η κοινωνικά υπεύθυνη σύνταξη δημόσιων συμβάσεων και τα δεδομένα. Το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης ⁽⁹⁾ στηρίζει πέντε κράτη μέλη στον σχεδιασμό των στρατηγικών τους για την κοινωνική οικονομία μέσω συνεργατικών και ειδικών ανά χώρα εργασιών. Επιπλέον, το 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε δύο έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της που

περιγράφουν τα υφιστάμενα φορολογικά πλαίσια για τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας ⁽⁷⁾ και τη φορολόγηση χωρίς διακρίσεις των φιλανθρωπικών οργανώσεων και των δωρητών τους ⁽⁸⁾, δημιουργώντας μια κοινή βάση τεκμηρίωσης και ένα κοινό σημείο αναφοράς για ολόκληρη την ΕΕ.

Για τη βελτίωση της ασφάλειας δικαίου και των γνώσεων όσον αφορά τις επιλογές **κρατικής ενίσχυσης**, η Επιτροπή δημοσίευσε **μελέτη σχετικά με την εφαρμογή μέτρων κρατικής ενίσχυσης για τη στήριξη της πρόσβασης των κοινωνικών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση και την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση** ⁽⁹⁾. Τα πορίσματα της μελέτης αυτής θα παράσχουν στοιχεία για την τρέχουσα αναθεώρηση του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία ⁽¹⁰⁾. Επιπροσθέτως, από τον Ιανουάριο του 2024 οι δημόσιες αρχές μπορούν να εφαρμόζουν τα αυξημένα ανώτατα όρια ενισχύσεων ήσσονος σημασίας ύψους 300 000 EUR ⁽¹¹⁾ και 750 000 EUR για οποιαδήποτε τριετή περίοδο για υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος ⁽¹²⁾. Επιπλέον, η αναθεώρηση των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, του 2025 ^(13[OBJ]), έχει ως στόχο να διευκολύνει τα κράτη μέλη όσον αφορά τη στήριξη της κατασκευής και της ανακαίνισης οικονομικά προσιτών κατοικιών, έναν τομέα στον οποίον δραστηριοποιούνται οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας.

Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, υπάρχουν σημαντικές **αναξιοποίητες δυνατότητες σε περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο**, εκεί όπου οι αρχές βρίσκονται πλησιέστερα στο κοινό και στις δραστηριότητες των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας. Παρότι τα τελευταία χρόνια έχουν πολλαπλασιαστεί οι πρωτοβουλίες σε πολλές περιφέρειες και σε πολλούς δήμους, η ανταλλαγή γνώσεων και πρακτικών μεταξύ τους, ιδίως σε διασυνοριακό επίπεδο, εξακολουθεί να είναι περιορισμένη.

Επιπλέον, τα περιοριστικά νομικά πλαίσια προκαλούν ανασφάλεια δικαίου και δημιουργούν φραγμούς που παρεμποδίζουν την περαιτέρω στήριξη της κοινωνικής οικονομίας. Οι δημόσιες αρχές συχνά στερούνται τεχνικής ικανότητας σε τομείς όπως οι κρατικές ενισχύσεις και η κοινωνικά υπεύθυνη σύναψη δημόσιων συμβάσεων. Για παράδειγμα, η πρόσφατη αξιολόγηση των **οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις** ⁽¹⁴⁾ καταδεικνύει ότι υφίστανται **διαφορετικά επίπεδα ωριμότητας όσον αφορά την ενσωμάτωση κοινωνικών παραμέτρων στις πρακτικές σύναψης δημόσιων συμβάσεων μεταξύ των κρατών μελών**. Οι αναθέτουσες αρχές συχνά δυσκολεύονται να εξισορροπήσουν τους στόχους για τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα της αγοράς με τους στρατηγικούς στόχους πολιτικής και αναμένουν σαφή καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο επίτευξης αυτής της ισορροπίας.

Στο επίκεντρο: Η κοινωνική οικονομία και η κυκλικότητα

Οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας συμβάλλουν σημαντικά στη μετάβαση της Ευρώπης σε μια κυκλική οικονομία. Δραστηριοποιούνται σε κάθε στάδιο του κύκλου ζωής των προϊόντων, από τον σχεδιασμό και τη συλλογή έως την επισκευή, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση. Μετατρέπουν τα απόβλητα σε πόρους και δημιουργούν τοπικές, ποιοτικές θέσεις εργασίας κατά την εν λόγω διαδικασία, μεταξύ άλλων καθιστώντας την κατάρτιση και την απασχόληση διαθέσιμες σε άτομα που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού, συχνά σε στενή συνεργασία με τις δημόσιες αρχές. Η πρωτοβουλία για τις κυκλικές πόλεις και περιφέρειες ⁽¹⁵⁾ αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίον οι κυκλικές στρατηγικές με πρωτοβουλία των πόλεων και των περιφερειών, όπως είναι οι κόμβοι επαναχρησιμοποίησης και επισκευής που λαμβάνουν δημόσια στήριξη, τα κυκλικά συστήματα οικοδόμησης και κατεδάφισης και τα τοπικά συστήματα επαναχρησιμοποίησης κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, μπορούν να δημιουργήσουν

ευκαιρίες, προκειμένου οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας να προσφέρουν κυκλικές λύσεις χωρίς αποκλεισμούς, μεταξύ άλλων με τη χρήση δημόσιων συμβάσεων για τη δημιουργία ζήτησης για τις εν λόγω υπηρεσίες μέσω κυκλικών και κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών αγορών. Τα επιχειρηματικά τους μοντέλα συμβάλλουν στην παράταση της διάρκειας ζωής των προϊόντων, στη μείωση των εκπομπών και στη διατήρηση της κυκλοφορίας των υλικών εντός της τοπικής κοινωνίας. Η επικείμενη νομοθετική πράξη για την κυκλική οικονομία αποσκοπεί στη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς δευτερογενών πρώτων υλών, στην αύξηση της προσφοράς ανακυκλωμένων υλικών υψηλής ποιότητας και στην τόνωση της ζήτησής τους στην ΕΕ, τομείς στους οποίους μπορούν να συμβάλουν οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας.

2.2. Δημιουργία ευκαιριών για την ανάπτυξη των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας

Προκειμένου να δημιουργηθούν ευκαιρίες για την εκκίνηση και την ανάπτυξη των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας, η Επιτροπή θέσπισε μέτρα για την ενίσχυση του οικοσυστήματος, την προώθηση ισχυρότερης πρόσβασης σε χρηματοδότηση, την κινητοποίηση χρηματοδότησης και την ενίσχυση της ανάπτυξης ικανοτήτων και της στήριξης των επιχειρήσεων.

Η πρόσβαση των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας σε χρηματοδότηση έχει επεκταθεί. Με βάση τα χρηματοδοτικά μέσα για την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία (στο εξής: EaSI), το 2022 δρομολογήθηκαν **χρηματοδοτικά προϊόντα στο πλαίσιο του σκέλους κοινωνικών επενδύσεων και δεξιοτήτων του InvestEU**. Έχουν διατεθεί περίπου 1,2 δισ. EUR υπό τη μορφή εγγυήσεων σε εταιρείες υλοποίησης για τη μικροχρηματοδότηση, την κοινωνική επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις κοινωνικού αντικτύπου, από τις οποίες επωφελήθηκαν περίπου 90 000 αποδέκτες στήριξης μικροχρηματοδότησης και περίπου 3 000 κοινωνικές επιχειρήσεις, ενώ αναμένεται να κινητοποιηθούν 11,7 δισ. EUR υπό τη μορφή επενδύσεων ⁽¹⁶⁾. Τα μέσα αυτά παρέχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου για επιχειρηματικά μοντέλα που συχνά δεν συνάδουν με τα τυποποιημένα προφίλ κινδύνου-απόδοσης, σε συνδυασμό με υπηρεσίες επιχειρηματικής ανάπτυξης. Μέχρι αυτήν τη στιγμή, η εν λόγω στήριξη έχει ήδη συμβάλει στη δημιουργία ή τη διατήρηση περίπου 900 000 θέσεων εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ, και οι εκθέσεις από ορισμένα μεγάλα ιδρύματα μικροχρηματοδότησης καταδεικνύουν εξαιρετικά υψηλά ποσοστά επιβίωσης, με παράλληλη προσέγγιση των πλέον ευάλωτων ομάδων ⁽¹⁷⁾.

Προκειμένου να αυξηθεί περαιτέρω ο κοινωνικός αντίκτυπος των εν λόγω κονδυλίων, η Επιτροπή εφαρμόζει πιλοτικά μεικτή στήριξη που συνδυάζει χρηματοδοτικά μέσα του InvestEU με επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του σκέλους EaSI του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ ⁽¹⁸⁾ (στο εξής: EKT+). Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του EKT+ έχουν επίσης στηρίξει την ανάπτυξη αγορών κοινωνικής χρηματοδότησης, μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης σε δεδομένα αντικτύπου για επενδυτικές αποφάσεις, της μείωσης του κόστους συναλλαγών για επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων σε κοινωνικές επιχειρήσεις και της ενίσχυσης των δικτύων σε επίπεδο ΕΕ που εκπροσωπούν τους παρόχους μικροχρηματοδότησης και χρηματοδότησης κοινωνικών επιχειρήσεων. Παράλληλα, αρκετά κράτη μέλη έχουν αναπτύξει ειδικά χρηματοδοτικά μέσα και προγράμματα επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του EKT+ και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης ⁽¹⁹⁾, ενώ ορισμένες ειδικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και

ανθεκτικότητας ⁽²⁰⁾. Συνολικά, στο πλαίσιο του τρέχοντος μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της ΕΕ (2021-2027), **αναμένεται να κινητοποιηθεί συνολικό ποσό που υπερβαίνει τα 1,62 δισ. EUR υπό τη μορφή επιχορηγήσεων και χρηματοδοτικών μέσων**, επιπλέον των προαναφερθέντων 1,2 δισ. EUR υπό τη μορφή εγγυήσεων. Με τον τρόπο αυτόν εκπληρώνεται η δέσμευση της Επιτροπής για αύξηση του επιπέδου στήριξης της ΕΕ σε σύγκριση με την περίοδο 2014-2020.

Η Επιτροπή βοήθησε επίσης τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας να αποκτήσουν επαγγελματικό χαρακτήρα, να κλιμακώσουν τις λύσεις τους και να επιδείξουν τα αποτελέσματά τους. **Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ικανοτήτων για Κοινωνική Καινοτομία ⁽²¹⁾ έχει αναπτύξει έναν δυναμικό κόμβο γνώσεων και πέντε κοινότητες πρακτικής**. Η Επιτροπή δρομολόγησε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του ΕΚΤ+ για τη στήριξη του κοινωνικού πειραματισμού, της μεταφοράς δοκιμασμένων κοινωνικών καινοτομιών, καθώς και της επέκτασής τους, μεταξύ άλλων με τη δημιουργία εθνικών κέντρων ικανοτήτων για την κοινωνική καινοτομία. Αναπτύχθηκαν πρακτικά εργαλεία, όπως ένας κώδικας δεοντολογίας για τη διαχείριση και τη χρήση δεδομένων στην κοινωνική οικονομία ⁽²²⁾ και ένας **οδηγός σχετικά με αναλογικές προσεγγίσεις για τη μέτρηση και τη διαχείριση του κοινωνικού αντικτύπου ⁽²³⁾**. Η **Ακαδημία Πολιτικής για την Επιχειρηματικότητα των Νέων**, η οποία αποτελεί κοινή πρωτοβουλία της Επιτροπής και του ΟΟΣΑ, **έφερε σε επαφή υπευθύνους χάραξης πολιτικής και δίκτυα νέων επιχειρηματιών**, μέσω μιας σειράς εργαστηρίων πολιτικής και ανάπτυξης ικανοτήτων, με στόχο τη χάραξη καλύτερων πολιτικών για τους νέους επιχειρηματίες, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιχειρηματιών.

Παρά την πρόοδο αυτήν, οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες από ό,τι οι συμβατικές επιχειρήσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους λόγω των ειδικών επιχειρηματικών μοντέλων τους. Παρότι μελέτες της αγοράς δείχνουν ότι οι ιδιωτικές κοινωνικές επενδύσεις έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια ⁽²⁴⁾⁽²⁵⁾, η απουσία μιας πιο δομημένης και ευρέως κατανοητής προσέγγισης για τη διοχέτευση (υπομονετικών) κεφαλαίων σε κοινωνικούς στόχους, σε συνδυασμό με τις χαμηλές οικονομικές αποδόσεις, έχει περιορίσει την εμπιστοσύνη και τη συγκρισιμότητα, αποτρέποντας τους δυνητικούς κοινωνικούς επενδυτές. Οι καινοτόμες προσεγγίσεις χρηματοδότησης εξακολουθούν να είναι κατακερματισμένες και μικρής κλίμακας.

Επιπλέον, η κάλυψη και η αναγνώριση σαφών διαδρομών κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων εξακολουθούν να είναι άνισες μεταξύ διαφορετικών τομέων και περιοχών. Οι δεσμοί με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι κατακερματισμένοι και οι προσεγγίσεις των προγραμμάτων σπουδών, τα κοινά πλαίσια ικανοτήτων και τα αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με την κοινωνική επιχειρηματικότητα χωρίς αποκλεισμούς εξακολουθούν να αποτελούν εξαίρεση. Μολονότι οι υπηρεσίες εκκόλαψης και επιτάχυνσης επιχειρήσεων έχουν επεκταθεί τα τελευταία χρόνια, η εξατομικευμένη στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας εξακολουθεί να είναι σπάνια, και πολλές ομάδες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται και να υποεξυπηρετούνται. Ως εκ τούτου, τα ταλέντα και τα καινοτόμα κοινωνικά επιχειρηματικά μοντέλα δεν λαμβάνουν πάντα τη σωστή στήριξη για να ακμάσουν, και δεν αξιοποιούνται πλήρως οι δυνατότητες για την επίτευξη ισχυρότερου κοινωνικού αντικτύπου.

2.3. Ενίσχυση της αναγνώρισης της κοινωνικής οικονομίας και των δυνατοτήτων της

Η Επιτροπή έχει αυξήσει την προβολή και την αξιοπιστία της κοινωνικής οικονομίας δημιουργώντας διαύλους επικοινωνίας με το κοινό και προωθώντας εκστρατείες ευαισθητοποίησης. **Η πύλη για την κοινωνική οικονομία της ΕΕ⁽²⁶⁾ παρέχει επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές, τη χρηματοδότηση και τις πρωτοβουλίες της ΕΕ για την κοινωνική οικονομία.** Αφότου άρχισε να λειτουργεί το 2023, ο εν λόγω ιστότοπος έχει προσελκύσει πάνω από 596 000 επισκέπτες⁽²⁷⁾ και προσφέρει χρήσιμο υλικό για τους επαγγελματίες και τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας.

Η βάση τεκμηρίωσης της ΕΕ για την κοινωνική οικονομία διευρύνθηκε με μια μελέτη συγκριτικής αξιολόγησης των κοινωνικοοικονομικών επιδόσεων της κοινωνικής οικονομίας σε όλα τα κράτη μέλη⁽²⁸⁾. Η εν λόγω μελέτη, αφενός, καταδεικνύει ότι η κοινωνική οικονομία δημιουργεί τόσο οικονομική όσο και κοινωνική αξία και, αφετέρου, επιβεβαιώνει την προστιθέμενη αξία που έχουν τα πιο αξιόπιστα και εναρμονισμένα δεδομένα για την αξιολόγηση των εξελίξεων με την πάροδο του χρόνου. Το Ειδικό Ευρωβαρόμετρο σχετικά με την κοινωνική οικονομία στη ζωή των Ευρωπαίων παρέχει μια αρχική βάση αναφοράς της ΕΕ σχετικά με την αντίληψη, την ευαισθητοποίηση, τη συμμετοχή και τη στάση του κοινού, συμπεριλαμβανομένων απόψεων σχετικά με τον ρόλο της δημόσιας δράσης. Η δημοσίευση της Επιτροπής / του ΟΟΣΑ με τίτλο «*Social Economy in Europe: Contributing to Competitiveness and Prosperity*» (Η κοινωνική οικονομία στην Ευρώπη: Συμβολή στην ανταγωνιστικότητα και την ευημερία)⁽²⁹⁾ παγίωσε περαιτέρω τις γνώσεις, μεταξύ άλλων σχετικά με τις θεσμικές ρυθμίσεις, τη φορολογία και τη στήριξη των επιχειρήσεων για την κοινωνική οικονομία σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και τομεακές πληροφορίες σχετικά με τη στέγαση και τη φροντίδα.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα κενά, ιδίως όσον αφορά τη συγκρισιμότητα, λόγω των ανισοτήτων στην κάλυψη και στις μεθόδους μεταξύ των κρατών μελών. Η έλλειψη συστηματικής συλλογής δεδομένων με τη χρήση εναρμονισμένων ορισμών, διοικητικών πηγών και διευρυμένων στατιστικών εργαλείων, όπως οι δορυφορικοί λογαριασμοί, δυσχεραίνει την παρακολούθηση της προόδου και περιορίζει τη δημόσια προβολή των αποτελεσμάτων. Παρότι η στοχευμένη έρευνα και συνεργασία μέσω ομάδων εμπειρογνομόνων έχουν συμβάλει στην προώθηση του πλαισίου συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, απαιτούνται πιο διαρκείς ανταλλαγές προκειμένου να βελτιωθεί η τεκμηρίωση της χάραξης πολιτικής. Τέλος, θα μπορούσε να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση και η χρήση της πύλης για την κοινωνική οικονομία της ΕΕ, ενώ οι συμφεροντούχοι ζητούν συστηματικότερη υποβολή εκθέσεων σχετικά με την υλοποίηση του σχεδίου δράσης.

3. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ: ΝΕΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις, η Επιτροπή προτίθεται να αξιοποιήσει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής και να αντιμετωπίσει τα εμπόδια που απομένουν και παρακωλύουν την ανάπτυξη του οικοσυστήματος κοινωνικής οικονομίας της ΕΕ. Παρότι η σύσταση του Συμβουλίου του 2023 βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησης, το επίπεδο στήριξης της κοινωνικής οικονομίας εξακολουθεί να ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των επιπέδων διακυβέρνησης. Εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη στοχευμένης στήριξης από την ΕΕ, προκειμένου οι

στρατηγικές της κοινωνικής οικονομίας να οδηγήσουν σε αποτελεσματικά μέτρα και να παράσχουν ένα σταθερό πλαίσιο για την ανάπτυξη των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας.

Ως εκ τούτου, κατά την επόμενη φάση της υλοποίησης θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε δράσεις που στηρίζουν τις δημόσιες διοικήσεις και δίνουν τη δυνατότητα στους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας να δραστηριοποιούνται στην ενιαία αγορά χωρίς φραγμούς, ενισχύουν την πρόσβαση σε ταλέντα, κατάρτιση και χρηματοδότηση και παρέχουν συστηματικά, συγκρίσιμα στοιχεία για την τεκμηρίωση της χάραξης πολιτικής και των επενδυτικών αποφάσεων και την ανάδειξη του αντικτύπου της κοινωνικής οικονομίας.

Το όραμά μας για τα επόμενα έτη είναι σαφές:

- Θέλουμε μια **ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία**, η οποία θα λειτουργεί επί ίσοις όροις με άλλους οικονομικούς παράγοντες και σε ολόκληρη την ενιαία αγορά και θα συμβάλλει σε ένα δυναμικό επιχειρηματικό περιβάλλον που διασφαλίζει βιώσιμη ευημερία και ευμάρεια για τους ανθρώπους και την κοινωνική οικονομία της αγοράς της Ευρώπης. Αυτό θα πρέπει να υποστηρίζεται από ολοκληρωμένα πολιτικά και νομικά πλαίσια.
- Θέλουμε μια **ισχυρή κοινωνική οικονομία**, η οποία θα έχει πρόσβαση σε χρηματοδότηση που προσαρμόζεται στις ανάγκες της και υποστηρίζεται από αναγνωρισμένες διαδρομές μάθησης, εκκόλαψης και επιτάχυνσης επιχειρήσεων, οι οποίες θα αναπτύσσουν τόσο το ατομικό ταλέντο όσο και την οργανωτική ικανότητα.
- Θέλουμε μια **αναγνωρισμένη κοινωνική οικονομία**, η οποία θα υποστηρίζεται από αξιόπιστα στοιχεία και ενισχυμένη προβολή, δίνοντας τη δυνατότητα στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής, στις αγορές και στο κοινό να αναγνωρίζουν την προστιθέμενη αξία της, αυξάνοντας έτσι τον αντίκτυπό της σε ολόκληρη την ΕΕ.

Το όραμα αυτό ευθυγραμμίζεται πλήρως με την προσέγγιση που περιγράφεται στο σχέδιο δράσης του 2021 και στους τρεις πυλώνες του. Όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις, η παρούσα έκθεση διαρθρώνεται γύρω από τρεις προτεραιότητες και πέντε βασικούς τομείς δράσης, με βάση τα αποτελέσματα των 63 δράσεων του 2021 και την προσθήκη νέων μέτρων που προσδιορίζονται μέσω της παρούσας ενδιάμεσης επανεξέτασης. Θα χρησιμεύσει ως σημείο αναφοράς για τη μελλοντική παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων σχετικά με το σχέδιο δράσης.

Τέλος, η επίτευξη αυτού του οράματος απαιτεί κοινή προσπάθεια. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν στο πλήρες τη σύσταση του Συμβουλίου για την ανάπτυξη συνθηκών-πλαίσια για την κοινωνική οικονομία και να λάβουν υπόψη τα πορίσματα και τις νέες δράσεις που καθορίζονται στην παρούσα ενδιάμεση επανεξέταση κατά την εφαρμογή των στρατηγικών και των μέτρων πολιτικής τους.

3.1. Ολοκληρωμένα πλαίσια για μια ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία

Οι διαρκείς προσπάθειες της Επιτροπής για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στο σύνολό του είναι επωφελείς για την κοινωνική οικονομία, καθώς μειώνουν τους λειτουργικούς φραγμούς και δημιουργούν περισσότερες ευκαιρίες για ανάπτυξη. Οι πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, στην εμπάθυνση της ενιαίας αγοράς και στην προώθηση της Ένωσης Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων μπορούν να συμβάλουν στην ενσωμάτωση των

οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας στις βασικές αξιακές αλυσίδες, στην κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων και στην ενίσχυση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Η απλούστευση μπορεί επίσης να μειώσει τον δυσανάλογο διοικητικό φόρτο και το κόστος συμμόρφωσης που αντιμετωπίζουν συχνά οι μικρότεροι οργανισμοί.

Η κοινωνική οικονομία χρειάζεται ολοκληρωμένα πλαίσια πολιτικής και νομικά πλαίσια για την κλιμάκωση και την προώθηση βιώσιμων και καινοτόμων λύσεων. Όταν υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες, οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να ακμάσουν σε όλους τους οικονομικούς τομείς και σε όλες τις περιοχές, προσφέροντας θέσεις εργασίας, προϊόντα και υπηρεσίες ποιότητας για όλους στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των πλέον ευάλωτων ατόμων. Ως εκ τούτου, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να βελτιωθούν οι συνθήκες-πλαίσιο και να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές υλοποιούνται εκεί όπου έχουν σημασία, μεταξύ άλλων στις περιφέρειες και στους δήμους.

Βασικός τομέας δράσης 1: Ενίσχυση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και της επιτόπιας υλοποίησης

Οι εθνικές αρχές διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη θέσπιση του γενικού στρατηγικού και νομικού πλαισίου για την κοινωνική οικονομία. Στο μεταξύ, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές συχνά λειτουργούν ως γέφυρα μεταξύ της χάραξης πολιτικής σε εθνικό επίπεδο και της υλοποίησης σε τοπικό επίπεδο, και είναι ζωτικής σημασίας για την προσαρμογή των εθνικών προτεραιοτήτων στις τοπικές ανάγκες. Μπορούν να στηρίξουν άμεσα τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας και να συνεργαστούν μαζί τους για την επίτευξη των στόχων πολιτικής τους.

Μια πιο συντονισμένη και τεκμηριωμένη προσέγγιση πρόκειται να προμηθεύσει στις εν λόγω αρχές ένα σαφέστερο και αποτελεσματικότερο πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της κοινωνικής οικονομίας και τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου της και να δώσει τη δυνατότητα στους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας να μοιράζονται τις επιτυχίες και τις προκλήσεις τους.

Η Επιτροπή:

- Θα αναπτύξει μια εργαλειοθήκη για τη στήριξη των περιφερειακών και των τοπικών πολιτικών της κοινωνικής οικονομίας.
- Θα ενισχύσει τη συνεργασία της με τις δημόσιες αρχές, με τις κοινότητες και τα δίκτυα συμφεροντούχων για την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, κοινών έργων και αποτελεσματικών μέτρων για την κοινωνική οικονομία σε όλες τις περιοχές, στηρίζοντας και συμπληρώνοντας τις εθνικές προσπάθειες. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στις αγροτικές περιοχές στο πλαίσιο του αγροτικού σχεδίου δράσης της ΕΕ ⁽³⁰⁾, του αγροτικού συμφώνου και της στρατηγικής για την ανανέωση των γενεών στη γεωργία ⁽³¹⁾.
- Θα δημοσιεύσει έκθεση απολογισμού σχετικά με την υλοποίηση της σύστασης του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των συνθηκών-πλαισίων για την κοινωνική οικονομία το 2028.
- Θα ενσωματώσει την κοινωνική οικονομία στην εξωτερική συνεργασία και στους διεθνείς διαλόγους με την παροχή ειδικής κατάρτισης, ανάπτυξης

δεξιοτήτων και στήριξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στις δημόσιες αρχές και την υλοποίηση έργων σε τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των (δυνάμει) υποψήφιων χωρών, όπως το επικείμενο Ταμείο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας για τη Νότια Γειτονία, σύμφωνα με τις προτεραιότητες του συμφώνου για τη Μεσόγειο ⁽³²⁾.

Στο επίκεντρο: Η κοινωνική οικονομία και ο πολιτισμός και ο τουρισμός

Οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας αποτελούν κινητήριες δυνάμεις για την πολιτιστική ζωτικότητα, τη δημιουργική καινοτομία και τον βιώσιμο τουρισμό της Ευρώπης. Στηρίζουν τους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργίας, καθώς και το εργατικό δυναμικό τους. Διατηρούν και προωθούν την πολιτιστική κληρονομιά, παρέχοντας προσβάσιμους χώρους για τη συμμετοχή στον πολιτισμό και τη ζωή της τοπικής κοινωνίας σε γειτονιές και αγροτικές περιοχές.

Στους κλάδους της δημιουργίας και του πολιτισμού, η κοινωνική οικονομία προωθεί τον πειραματισμό, τη συνεργασία και τη συνιδιοκτησία σε διάφορους τομείς, από τα μέσα ενημέρωσης και τις παραστατικές τέχνες έως τον σχεδιασμό και τη βιοτεχνία. Στον τουρισμό, οι πρωτοβουλίες στις οποίες πρωτοστατεί η τοπική κοινωνία προωθούν βιώσιμες δραστηριότητες που προστατεύουν τα τοπία, στηρίζουν τις τοπικές επιχειρήσεις και διασφαλίζουν ότι τα οφέλη παραμένουν εντός της τοπικής κοινωνίας.

Συνδέοντας τον πολιτισμό, τη δημιουργικότητα και τον βιώσιμο τουρισμό, η κοινωνική οικονομία ενισχύει την ταυτότητα της περιοχής, ενδυναμώνει τους τοπικούς πληθυσμούς και διαφοροποιεί τις τοπικές οικονομίες, δημιουργεί θέσεις εργασίας και συμβάλλει σε μια πιο ανθεκτική και ανθρωποκεντρική ανάπτυξη των περιφερειών της Ευρώπης. Η Επιτροπή θα στηρίζει τις διακρατικές εταιρικές σχέσεις για τη δοκιμή και την επέκταση μοντέλων βιώσιμου τουρισμού στα οποία πρωτοστατούν οι τοπικές κοινωνίες και τα οποία βασίζονται στις αρχές της κοινωνικής οικονομίας. Επιπλέον, η επικείμενη στρατηγική της ΕΕ για τον βιώσιμο τουρισμό θα έχει ως στόχο τη διαμόρφωση ενός ανταγωνιστικού και βιώσιμου τουριστικού μοντέλου χωρίς αποκλεισμούς, το οποίο θα στηρίζει τις τοπικές κοινωνίες.

Βασικός τομέας δράσης 2: Διαμόρφωση κανόνων και πλαισίων για την κοινωνική οικονομία

Οι δημόσιες συμβάσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις δημόσιες αρχές ως στρατηγικό εργαλείο για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και την επιδίωξη συγκεκριμένων στόχων πολιτικής, όπως η προώθηση της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης, η διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας, η βελτίωση της προσβασιμότητας και του σχεδιασμού για όλους χωρίς αποκλεισμούς και η δημιουργία υπεύθυνων αλυσίδων εφοδιασμού. Για τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας, οι δημόσιες συμβάσεις δημιουργούν διαδρομές που βελτιώνουν την πρόσβασή τους στις αγορές και τους δίνουν τη δυνατότητα να παρέχουν υπηρεσίες στην τοπική κοινωνία. Ωστόσο, τα στοιχεία δείχνουν ότι οι πρακτικές που δίνουν έμφαση στις χαμηλότερες τιμές εξακολουθούν να αποτελούν τον κυρίαρχο κανόνα και ότι οι κοινωνικές παράμετροι στις δημόσιες συμβάσεις δεν εφαρμόζονται με συστηματικό ή συνεπή τρόπο.

Επιπλέον, η συνεργασία με τις συμβατικές επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής αγαθών και υπηρεσιών, μπορεί να ενισχύσει την κοινωνική οικονομία και να

βοηθήσει τις επιχειρήσεις να επιτύχουν τους στόχους βιωσιμότητάς τους. Ωστόσο, οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας διαδραματίζουν συχνά μικρό ρόλο στις αλυσίδες εφοδιασμού εξαιτίας της έλλειψης αμοιβαίας κατανόησης, των πολιτιστικών και επιχειρησιακών φραγμών και της ανεπαρκούς στρατηγικής στήριξης για τη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά και την ανάπτυξη νέων τομεακών αξιακών αλυσίδων.

Η Επιτροπή:

- Θα διερευνήσει ευκαιρίες για την προώθηση της υιοθέτησης κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών για τις δημόσιες συμβάσεις, μεταξύ άλλων με τη χρήση της βέλτιστης αναλογίας τιμής-ποιότητας και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, στο πλαίσιο της διαρκούς αναθεώρησης των οδηγιών της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις που βρίσκεται σε εξέλιξη, και θα συμπεριλάβει καθοδήγηση σχετικά με την υλοποίησή τους στην εργαλειοθήκη της για τη στήριξη των περιφερειακών και τοπικών πολιτικών της κοινωνικής οικονομίας.
- Θα προωθήσει τη συστηματικότερη ενσωμάτωση των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας στις αξιακές αλυσίδες των συμβατικών επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων με τη δημοσίευση πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για την επέκταση των εταιρικών σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων.

Στο επίκεντρο: Η κοινωνική οικονομία και η ενέργεια

Η κοινωνική οικονομία είναι σημαντική προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η μετάβαση στην πράσινη ενέργεια θα είναι δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς. Οι ενεργειακές κοινότητες και άλλες πρωτοβουλίες στις οποίες πρωτοστατούν οι πολίτες δίνουν τη δυνατότητα στους τοπικούς φορείς να κατέχουν και να διαχειρίζονται συλλογικά περιουσιακά στοιχεία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, από τα ηλιακά και τα αιολικά πάρκα έως τα συστήματα τηλεθέρμανσης. Οι οργανισμοί αυτοί διατηρούν την αξία τους εντός της τοπικής κοινωνίας, δίνουν τη δυνατότητα στους πολίτες να συμμετέχουν ενεργά στη μετάβαση και μπορούν να συμβάλουν στη μείωση της ενεργειακής φτώχειας, για παράδειγμα με τη βελτίωση της πρόσβασης των ευάλωτων ομάδων σε προσιτές τιμές ενέργειας. Μπορούν επίσης να δημιουργήσουν τοπικές ευκαιρίες απασχόλησης υψηλής ποιότητας σε τομείς όπως οι εργασίες εγκατάστασης και συντήρησης και η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στον τομέα της ενέργειας.

Για να συνδεθεί η δράση για το κλίμα με απτά οφέλη για την τοπική κοινωνία, είναι εξαιρετικά σημαντικό να αναγνωριστούν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας στα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα, να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους σε δίκτυα και χρηματοδότηση και να ληφθούν υπόψη οι εν λόγω φορείς στις ενωσιακές χρηματοδοτικές πρωτοβουλίες, καθώς και στα προγράμματα και στα σχέδια που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και τελούν υπό τη διαχείριση των κρατών μελών. Η Επιτροπή θα ενισχύσει την υλοποίηση ενεργειακών κοινοτήτων μέσω σύστασης της Επιτροπής σχετικά με τις ενεργειακές κοινότητες και την αυτοκατανάλωση, στο πλαίσιο της δέσμης ενεργειακών μέτρων για τους πολίτες. Μεταξύ άλλων, το σχέδιο θα προωθήσει την ανταλλαγή γνώσεων και θα ενισχύσει τη βάση τεκμηρίωσης σχετικά με τις ενεργειακές κοινότητες, μεταξύ άλλων με τη στήριξη μιας ειδικής κοινότητας πρακτικής για τους αγοραστές του δημόσιου τομέα και τον προσδιορισμό των προϋποθέσεων που καθιστούν δυνατές ενεργειακές πρωτοβουλίες στις οποίες πρωτοστατούν οι πολίτες. Οι τοπικές αρχές μπορούν επίσης να διαδραματίσουν καίριο ρόλο ως παράγοντες διευκόλυνσης τέτοιων πρωτοβουλιών και θα τους δοθεί στήριξη προκειμένου να αξιοποιήσουν τις εν λόγω δυνατότητες.

Οι **κρατικές ενισχύσεις** αποτελούν επίσης σημαντικό εργαλείο που βοηθά τις δημόσιες αρχές να στηρίζουν την κοινωνική οικονομία. Για παράδειγμα, οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας που παρέχουν κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες μπορούν να αντιμετωπίζουν περιορισμούς όσον αφορά την πρόσβαση σε στήριξη λόγω της πολύ μεγάλης εξάρτησης από το ανώτατο όριο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, το οποίο επιτρέπει στις δημόσιες αρχές να χορηγούν ενισχύσεις έως ένα ορισμένο επίπεδο χωρίς να τις κοινοποιούν στην Επιτροπή. Παρότι αυτό μπορεί να βοηθά στις υπηρεσίες μικρής κλίμακας, οι πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών χρειάζονται πιο ουσιαστικές ευκαιρίες χρηματοδότησης, οι οποίες ευθυγραμμίζονται με τους στόχους δημόσιου συμφέροντος, αλλά αυτές θεωρείται ότι ενέχουν νομικούς κινδύνους.

Η Επιτροπή:

- **Θα κάνει προσπάθειες για την επανεξέταση του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία και για την αποσαφήνιση των σχετικών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, ώστε η χρηματοδότηση της κοινωνικής οικονομίας πέραν των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας να καταστεί απλούστερη και ευκολότερη για τις δημόσιες αρχές** ⁽³³⁾.
- **Θα εκπονήσει ειδική καθοδήγηση για να βοηθήσει τα κράτη μέλη κατά τον σχεδιασμό μέτρων κρατικών ενισχύσεων για κοινωνική στήριξη και κοινωνικές επενδύσεις, όπως αναφέρθηκε στην ανακοίνωση με τίτλο «Υλοποίηση της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία Ι»** ⁽³⁴⁾.

Τέλος, απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και των επιδόσεων των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας στην ενιαία αγορά, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα νομικά και δημοσιονομικά πλαίσια θα είναι καλύτερα προσαρμοσμένα στα ειδικά χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών μοντέλων της κοινωνικής οικονομίας.

Η Επιτροπή:

- **Θα εξακολουθήσει να προωθεί νομικά πλαίσια που στηρίζουν την κοινωνική οικονομία.** Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση συστημάτων εξαγοράς από τους εργαζομένους μέσω επιτυχούς εφαρμογής της σύστασης της Επιτροπής σχετικά με τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων.
- **Θα αξιολογήσει την ανάγκη βελτίωσης στοχευμένων νομικών πλαισίων, κατά περίπτωση, όπως το καταστατικό του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού.**
- **Θα διερευνήσει μέσω μελέτης αν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται με γνώμονα τον αντίκτυπο αντιμετωπίζουν διακριτούς φραγμούς, όπως η αναγνώριση και η πρόσβαση σε χρηματοδότηση, με στόχο την παροχή τεκμηρίωσης για πιθανές μελλοντικές δράσεις πολιτικής που θα διευκολύνουν τη μέτρηση και την κοινοποίηση του κοινωνικού αντικτύπου και άλλων υπεύθυνων επιχειρηματικών συμπεριφορών.**
- **Θα διενεργήσει διεξοδική ανάλυση των εθνικών φορολογικών μέτρων για την κοινωνική οικονομία από κοινού με τον ΟΟΣΑ, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών πολιτικών που παρέχουν κίνητρα για επενδύσεις σε οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας.**

3.2. Επενδύσεις, δεξιότητες και ικανότητα για μια ισχυρή κοινωνική οικονομία

Για να είναι ισχυρή η κοινωνική οικονομία χρειάζεται, αφενός, ένα εύρυθμο χρηματοπιστωτικό οικοσύστημα και, αφετέρου, ισχυρές δεξιότητες και οργανωτική ικανότητα. Ο σχεδιασμός σαφέστερων πλαισίων για τις κοινωνικές επενδύσεις και η ενίσχυση των δεξιοτήτων, της εκκόλαψης επιχειρήσεων και της στήριξης της επιχειρηματικότητας, καθώς και ειδικών μαθησιακών διαδρομών για την κοινωνική επιχειρηματικότητα, είναι ουσιώδη προκειμένου να βοηθηθούν οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας να προσελκύσουν ταλέντα, να αναπτυχθούν, να καινοτομήσουν και να ανταποκριθούν σε επείγουσες κοινωνικές ανάγκες.

Βασικός τομέας δράσης 3: Ενίσχυση του οικοσυστήματος κοινωνικών επενδύσεων

Λόγω της ποικιλομορφίας των μοντέλων κοινωνικής οικονομίας και του δυναμικού χαρακτήρα του κοινωνικού αντικτύπου, οι κοινωνικές επενδύσεις δεν μπορούν να αποτυπωθούν εύκολα με καθορισμένους ορισμούς ή ενιαία κριτήρια. Ωστόσο, η σταδιακή εμφάνιση κοινών σημείων αναφοράς και πρακτικών υποβολής εκθέσεων μπορεί να μειώσει την αβεβαιότητα για τους επενδυτές και τους διαμεσολαβητές, να βελτιώσει τη συγκρισιμότητα όπου είναι απαραίτητο και να συμβάλει στον περιορισμό του κόστους των συναλλαγών.

Προκειμένου να βελτιωθεί η εμπιστοσύνη και η συγκρισιμότητα και να καταστεί δυνατή η διοχέτευση των επενδύσεων σε κοινωνικούς στόχους κλίμακας, η **Επιτροπή**:

- **Θα ενισχύσει το πλαίσιο για τις ιδιωτικές κοινωνικές επενδύσεις**, ενοποιώντας και συστηματοποιώντας τα πρότυπα, καθώς και τους ορισμούς, τις έννοιες και τις μεθόδους μέτρησης που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη συνάφεια. Για τον σκοπό αυτόν, **θα διερευνήσει, σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ, ένα εθελοντικό πλαίσιο επενδυτικών στόχων που θα καθοδηγείται από την αγορά, το οποίο θα υποστηρίζεται από μοντέλα αποτελεσμάτων και από δείκτες**. Αυτό θα βοηθήσει τους επενδυτές να σχεδιάζουν, να αξιολογούν και να συγκρίνουν τις επενδυτικές στρατηγικές με συνέπεια και ευελιξία.
- **Θα αξιοποιήσει την επικείμενη επανεξέταση του καθεστώτος των ευρωπαϊκών εταιρειών επιχειρηματικού κεφαλαίου** ⁽³⁵⁾ (EuVECA) ως ευκαιρία για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του κανονιστικού πλαισίου για τους επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων και κεφαλαίων ανάπτυξης. Η πρόοδος στον τομέα αυτόν θα είναι επωφελής και για τις επενδύσεις κοινωνικού αντικτύπου, συμπεριλαμβανομένων των χρηστών του σήματος των ευρωπαϊκών ταμείων κοινωνικής επιχειρηματικότητας ⁽³⁶⁾ (EuSEF).

Η κοινωνική οικονομία χρειάζεται χρηματοδότηση που να αντικατοπτρίζει τα μοντέλα διακυβέρνησης, τα προφίλ κινδύνου-απόδοσης και τις συχνά μικρής κλίμακας ανάγκες που τη χαρακτηρίζουν. Τα κενά στη βάση τεκμηρίωσης όσον αφορά το ποιος χρηματοδοτεί την κοινωνική οικονομία, την καταλληλότητα των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και τον αντίκτυπο στους δικαιούχους περιορίζουν τον σχεδιασμό και την εφαρμογή κατάλληλων χρηματοδοτικών μέσων, καθώς και την επέκτασή τους. Οι παραδοσιακοί δανειστές παραμένουν επιφυλακτικοί, οι εξειδικευμένοι διαμεσολαβητές στερούνται προβολής στην αγορά, το υψηλό κόστος συναλλαγών αποτρέπει τις

μικρότερες επενδύσεις και οι περιορισμοί στους κανόνες αναδιανομής των κερδών των κοινωνικών επιχειρήσεων περιορίζουν τις επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου. Καθώς η ΕΕ προετοιμάζει το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο, είναι ζωτικής σημασίας να σχεδιαστούν διαδρομές χρηματοδότησης και τεχνικής βοήθειας που θα δίνουν τη δυνατότητα στους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση σε όλες τις περιοχές και να αξιοποιούν πλήρως τα ενωσιακά κονδύλια και μέσα.

Προκειμένου να γίνει καλύτερα κατανοητή η χρηματοδότηση της κοινωνικής οικονομίας και να βελτιστοποιηθούν τα χρηματοδοτικά μέσα, η Επιτροπή:

- Θα συντάξει έκθεση στο πλαίσιο του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU σχετικά με τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εξυπηρετούν οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας και μία ακόμη έκθεση σε συνεργασία με την ομάδα εμπειρογνομόνων της σε θέματα κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικών επιχειρήσεων (στο εξής: GECES) σχετικά με τη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας.
- Θα διενεργήσει πιλοτική αξιολόγηση του αντικτύπου και των αποτελεσμάτων σε επίπεδο δικαιούχων των χρηματοδοτικών μέσων InvestEU για τη μικροχρηματοδότηση και τις κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Θα διερευνήσει τη σκοπιμότητα της αναπαραγωγής καινοτόμων λύσεων για την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων, για παράδειγμα με την εκπόνηση μελέτης σχετικά με τη δυνητική χρήση αδρανών περιουσιακών στοιχείων για τη δημιουργία δημόσιων εγγυήσεων και τη δημοσίευση εγχειριδίου για τους διαχειριστές περιουσιακών στοιχείων και τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής όσον αφορά την αναπαραγωγή του γαλλικού μοντέλου των ταμείων 90-10.
- Θα αναθεωρήσει τον ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας για την παροχή μικροπιστώσεων, ώστε η μικροχρηματοδότηση να συνεχίσει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των υποεκπροσωπούμενων επιχειρηματιών και των ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση. Ο επικαιροποιημένος κώδικας θα έχει ως στόχο να ενισχύσει την κοινωνική διάσταση της μικροχρηματοδότησης, να ευθυγραμμίσει το πλαίσιο με τις νέες πραγματικότητες στην κοινωνική οικονομία και να καταστήσει την πιστοποίηση πιο προσβάσιμη, αποτελεσματική και υποστηρικτική για τα διάφορα θεσμικά μοντέλα.

Στο επίκεντρο: Η κοινωνική οικονομία και η στέγαση

Οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παροχή και στη χρηματοδότηση της πρόσβασης σε λύσεις στέγασης στις οποίες πρωτοστατεί η τοπική κοινωνία και οι οποίες είναι οικονομικά προσιτές, απαλλαγμένες από κοινωνικούς αποκλεισμούς και προσβάσιμες. Μοντέλα όπως οι στεγαστικές ενώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή περιορισμένου κέρδους, οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί και ιδρύματα, καθώς και οι κοινωνικές επιχειρήσεις κοινοτικών γαιών μπορούν να κατασκευάζουν, να προωθούν, να κατέχουν ή να διαχειρίζονται οικιστικές μονάδες, επανεπενδύοντας παράλληλα τα πλεονάσματα και δίνοντας τη δυνατότητα στους κατοίκους να συμμετέχουν άμεσα στον τρόπο διακυβέρνησής τους. Οι οργανισμοί αυτοί μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των συνεχιζόμενων ελλείψεων κατοικιών και της αστάθειας των τιμών,

διατηρώντας τις τιμές σε οικονομικά προσιτά επίπεδα μακροπρόθεσμα. Μπορούν επίσης να αναπτύξουν γειτονίες χωρίς αποκλεισμούς συνδυάζοντας τη στέγαση με τις ευκαιρίες απασχόλησης και τις κοινωνικές και κοινωφελείς υπηρεσίες σε αγροτικές και αστικές περιοχές. Η συμπερίληψη των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας στις στρατηγικές στέγασης, η παροχή βοήθειας σε αυτούς για την υπέρβαση των τεχνικών, κανονιστικών και νομοθετικών φραγμών και η διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε κατάλληλη χρηματοδότηση θα μπορούσαν να τους δώσουν τη δυνατότητα να συμβάλουν περισσότερο στην άσκηση του δικαιώματος σε αξιοπρεπή, οικονομικά προσιτή, βιώσιμη και ποιοτική στέγαση σε κάθε χώρα, ιδίως σε περιοχές που υφίστανται στεγαστική πίεση και για τις ευάλωτες ομάδες. **Το ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης (37) καθορίζει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο δράσης σε όλα τα επίπεδα και τις σχετικές οικονομικές ευκαιρίες και επισημαίνει ότι η Επιτροπή θα διευκολύνει τις επενδύσεις σε παρόχους στέγασης μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και περιορισμένου κέρδους.**

Βασικός τομέας δράσης 4: Αναβάθμιση των δεξιοτήτων, της κατάρτισης και της επιχειρηματικότητας

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα δεν διδάσκεται συστηματικά στην τυπική εκπαίδευση, και πολλοί οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας, ιδίως στο στάδιο των νεοφυών και των επεκτεινόμενων νέων επιχειρήσεων, εξακολουθούν να μην έχουν πρόσβαση σε εξατομικευμένη ανάπτυξη δεξιοτήτων και οργανωτική στήριξη. Η στήριξη της επιχειρηματικότητας χωρίς αποκλεισμούς χαρακτηρίζεται από ασυνέπεια και συχνά δεν αντικατοπτρίζει επαρκώς τα μοντέλα της κοινωνικής οικονομίας, ιδίως για επίδοξους επιχειρηματίες από υποεκπροσωπούμενες ομάδες, οι οποίοι αντιμετωπίζουν κρυφούς φραγμούς κατά την προσπάθειά τους να αποκτήσουν πρόσβαση σε υπηρεσίες εκκόλαψης επιχειρήσεων, δίκτυα και χρηματοδότηση.

Σύμφωνα με το όραμα που περιγράφεται στην Ένωση Δεξιοτήτων, η Επιτροπή:

- Θα προωθήσει κοινωνικά μοντέλα εκκόλαψης επιχειρήσεων χωρίς αποκλεισμούς μέσω ειδικής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων και θα στηρίξει αναγνωρισμένα πλαίσια ικανοτήτων για την κοινωνική επιχειρηματικότητα, μεταξύ άλλων μέσω δράσεων αμοιβαίας μάθησης.
- Από κοινού με τον ΟΟΣΑ, θα βελτιώσει τη βάση γνώσεων σχετικά με την κοινωνική επιχειρηματικότητα χωρίς αποκλεισμούς μέσω μελετών σχετικά με την ενσωμάτωση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στα εθνικά προγράμματα σπουδών και στις εθνικές μαθησιακές διαδρομές, του ρόλου της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην ενεργοποίηση των νέων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ) και στην επισήμοποίηση της εργασίας και μιας νέας έκδοσης της έκθεσης για την έλλειψη επιχειρηματιών.

Στο επίκεντρο: Η κοινωνική οικονομία και ο ψηφιακός μετασχηματισμός

Οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας αναπτύσσουν και χρησιμοποιούν αξιόπιστες ψηφιακές λύσεις χωρίς αποκλεισμούς, οι οποίες εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον και μειώνουν το ψηφιακό χάσμα. Χάρη στις δομές διακυβέρνησής τους, είναι ιδανικοί υποστηρικτές της υπεύθυνης διαχείρισης δεδομένων —από τους συνεταιρισμούς ψηφιακών πλατφορμών έως τις εταιρείες κοινωνικής τεχνολογίας που προωθούν την προσβασιμότητα, τη φροντίδα και την εκπαίδευση. Μεταχειρίζονται τα δεδομένα ως κοινό

πόρο, διασφαλίζοντας ότι οι πληροφορίες συλλέγονται, χρησιμοποιούνται και υποβάλλονται σε διαχείριση κατά τρόπο που σέβεται την ιδιωτική ζωή, τα θεμελιώδη δικαιώματα, τη διαφάνεια και τα συμφέροντα της τοπικής κοινωνίας. Επιπλέον, **οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας βοηθούν τους εργαζομένους και τους δικαιούχους να αναπτύξουν τις ψηφιακές ικανότητες και δεξιότητές τους, προωθώντας ένα ψηφιακό οικοσύστημα στο οποίο η τεχνολογία βελτιώνει τόσο την κοινωνική συνοχή όσο και την ανταγωνιστικότητα.** Η Επιτροπή θα ενισχύσει τη βάση τεκμηρίωσης σχετικά με την ψηφιοποίηση και την τεχνητή νοημοσύνη στην κοινωνική οικονομία, ώστε να στηριχθεί η υιοθέτηση αξιόπιστων και προσβάσιμων τεχνολογιών χωρίς αποκλεισμούς, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών κατανεμημένου καθολικού, και να κατανοηθούν καλύτερα οι επιπτώσεις τους για τους οργανισμούς και το εργατικό δυναμικό τους.

3.3. Τεκμηρίωση, προβολή και γνώσεις για την αναγνώριση της κοινωνικής οικονομίας

Για την πλήρη αναγνώριση και αποτίμηση της κοινωνικής οικονομίας σε ολόκληρη την ΕΕ, απαιτείται ισχυρότερη βάση τεκμηρίωσης, καθώς και πιο προσβάσιμα και συγκρίσιμα στατιστικά στοιχεία σε όλα τα κράτη μέλη. Επιπλέον, η χάραξη πολιτικής με βάση τα δεδομένα για τη στήριξη της κοινωνικής οικονομίας απαιτεί σαφείς προσβάσιμες πληροφορίες, αναλυτικά δεδομένα και τακτική επικοινωνία, καθώς και ενιαίο σημείο εισόδου στους πόρους της ΕΕ.

Βασικός τομέας δράσης 5: Οικοδόμηση της βάσης τεκμηρίωσης για την κοινωνική οικονομία

Επί του παρόντος, τα δεδομένα για την κοινωνική οικονομία είναι κατακερματισμένα, με διαφορετικές μεθοδολογίες που περιορίζουν την ικανότητα των υπευθύνων χάραξης πολιτικής να σχεδιάζουν αποτελεσματικά μέτρα, να παρακολουθούν την πρόοδο και να καταδεικνύουν τον αντίκτυπο. Η επέκταση των στατιστικών στοιχείων και η μετάβαση προς μια πιο συστηματική προσέγγιση συλλογής δεδομένων θα συμβάλουν στην ευθυγράμμιση των εννοιών, στη βελτίωση του σχεδιασμού και της στόχευσης των πολιτικών και στην ανάδειξη —για τους φορείς λήψης αποφάσεων, τις αγορές και το κοινό— της συμβολής της κοινωνικής οικονομίας σε μια ανταγωνιστική οικονομία χωρίς αποκλεισμούς.

Προκειμένου να επεκτείνει και να προωθήσει τα δεδομένα και τις στατιστικές γνώσεις και να δημιουργήσει μια βάση τεκμηρίωσης για την κοινωνική οικονομία, η Επιτροπή:

- **Θα κάνει προσπάθειες για την εφαρμογή μιας πιο συστηματικής προσέγγισης όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων,** μεταξύ άλλων στηρίζοντας τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη δορυφορικών λογαριασμών κοινωνικής οικονομίας, καθώς επίσης χρηματοδοτώντας εθνικά πιλοτικά έργα για τη συλλογή δεδομένων κοινωνικής οικονομίας μέσω των εθνικών στατιστικών μητρώων επιχειρήσεων και των ερευνών διάρθρωσης αποδοχών, χρησιμοποιώντας διοικητικές πηγές όπου είναι δυνατόν ώστε να αποφευχθεί ο πρόσθετος φόρτος υποβολής εκθέσεων.
- **Θα επεκτείνει την πύλη για την κοινωνική οικονομία της ΕΕ ώστε να βελτιωθεί η ανταλλαγή δεδομένων και να ενισχυθεί η διαφάνεια,** μέσω της παροχής εξορθολογισμένης πρόσβασης σε δημοσιεύσεις, σύνολα δεδομένων,

μεθοδολογίες και εθνικές πύλες.

- Θα επικαιροποιήσει τη χαρτογράφηση των κοινωνικών επιχειρήσεων στη ΕΕ ⁽³⁸⁾.
- Θα δημοσιεύσει έκθεση της GECES, η οποία θα περιέχει πρακτικές συστάσεις σχετικά με τη συλλογή δεδομένων για την κοινωνική οικονομία.

Στο επίκεντρο: Η κοινωνική οικονομία και η δημοκρατία

Σύμφωνα με το Ειδικό Ευρωβαρόμετρο σχετικά με την κοινωνική οικονομία στη ζωή των Ευρωπαίων, το 18 % των Ευρωπαίων πρόσφερε εθελοντική εργασία σε κάποιον οργανισμό της κοινωνικής οικονομίας την τελευταία πενταετία και το 13 % των Ευρωπαίων είναι μέλη σε τέτοιους οργανισμούς. **Ωστόσο, η εναισθητοποίηση σχετικά με την έννοια της κοινωνικής οικονομίας βρίσκεται σε μέτρια επίπεδα και διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών.** Οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας συμβάλλουν στη δημιουργία μιας πιο δημοκρατικής κοινωνίας, καθώς εστιάζουν στη συμμετοχή των πολιτών, στην επίλυση προβλημάτων στο επίπεδο της τοπικής κοινωνίας και στη συμμετοχική διακυβέρνηση. Συχνά λειτουργούν ως «σχολεία δημοκρατίας», προωθώντας τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την εμπιστοσύνη στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Ως εκ τούτου, η κοινωνική οικονομία μπορεί να συμβάλει σε διάφορες πρωτοβουλίες της ΕΕ για τη δημοκρατία και τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, όπως η **ευρωπαϊκή ασπίδα δημοκρατίας** ⁽³⁹⁾, αλλά και να επωφεληθεί από αυτές. Μια ισχυρή κοινωνική οικονομία μπορεί επίσης να συμβάλει στη δημιουργία ενός δυναμικού χώρου της κοινωνίας των πολιτών, ενισχύοντας την ικανότητα, την προβολή και τη διασυννοιακή συνεργασία των οργανισμών της κοινωνίας των πολιτών. Σύμφωνα με τη **στρατηγική της ΕΕ για την κοινωνία των πολιτών** ⁽⁴⁰⁾, η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα με σκοπό να δημιουργηθούν πιο υποστηρικτικά περιβάλλοντα για τους οργανισμούς αυτούς, πολλοί από τους οποίους αποτελούν μέρος της κοινωνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για τη διασφάλιση της δίκαιης φορολόγησης των φιλανθρωπικών οργανώσεων και της πρόσβασης σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΟ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΜΙΑ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Αφότου εγκρίθηκε το 2021, το σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία έχει δώσει νέα ώθηση στην κοινωνική οικονομία σε ολόκληρη την Ευρώπη. Έχει παράσχει ένα συνεκτικό ενωσιακό πλαίσιο, έχει κινητοποιήσει ευρύ φάσμα μέσων και προγραμμάτων και έχει ενισχύσει την προβολή της κοινωνικής οικονομίας στα εθνικά και ενωσιακά θεματολόγια. Η υλοποίηση του σχεδίου δράσης και της σύστασης του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία του 2023 έχει ήδη οδηγήσει σε απτή πρόοδο. Περισσότερα κράτη μέλη αναπτύσσουν στρατηγικές, νομικά πλαίσια και χρηματοδοτικές ροές. Νέες δομές στήριξης αναδύονται, και οι δημόσιες αρχές, οι δημοσιονομικοί φορείς και οι πολίτες ευαισθητοποιούνται ολοένα και περισσότερο όσον αφορά την κοινωνική οικονομία. Η πρόοδος αυτή καταδεικνύει τη σημασία του σχεδίου δράσης και επιβεβαιώνει ότι η στοχευμένη δράση της ΕΕ μπορεί να αποφέρει απτά οφέλη για τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας και τις τοπικές κοινωνίες που εξυπηρετούν.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά και προκλήσεις. Η κοινωνική οικονομία εξακολουθεί να μην αναγνωρίζεται ή να μην υποστηρίζεται με συνέπεια σε όλα τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες. Πολλοί οργανισμοί εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ανασφάλεια δικαίου και δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση σε κατάρτιση, στις αγορές και στη χρηματοδότηση. Οι δυνατότητες της κοινωνικής οικονομίας δεν έχουν ενσωματωθεί ακόμη επαρκώς στις γενικές πολιτικές. Αυτό δημιουργεί άνισους όρους ανταγωνισμού, οι οποίοι επιδεινώνονται λόγω του διακριτού επιχειρηματικού της μοντέλου. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η κοινωνική οικονομία μπορεί να ακμάσει σε όλες τις περιοχές και σε όλους τους τομείς, η επόμενη φάση υλοποίησης του σχεδίου δράσης πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην κάλυψη αυτών των κενών.

Η Επιτροπή θα επιδιώξει την περαιτέρω ενσωμάτωση της κοινωνικής οικονομίας στις πολιτικές και τα προγράμματα της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν, καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών, τον Όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και άλλους οργανισμούς και όργανα της ΕΕ να συνεργαστούν για τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων αυτού του θεματολογίου.

Η παρακολούθηση της εφαρμογής είναι ουσιώδης. Για τον σκοπό αυτόν, **η Επιτροπή θα διατηρήσει μια συντονισμένη και ολοκληρωμένη προσέγγιση για την υλοποίηση και την παρακολούθηση του σχεδίου δράσης.** Η πύλη για την κοινωνική οικονομία της ΕΕ θα παρέχει τακτικές ενημερώσεις σχετικά με τη διαδικασία υλοποίησης. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου του 2023, συνιστάται στα κράτη μέλη να υποβάλουν έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με την πρόοδό τους όσον αφορά τη στήριξη της κοινωνικής οικονομίας το 2027 και το 2032. Η ομάδα εμπειρογνομόνων σε θέματα κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικών επιχειρήσεων θα εξακολουθήσει να αποτελεί τη βασική πλατφόρμα διαλόγου, μάθησης από ομοτίμους και συνδημιουργίας.

Αποδεσμεύοντας την πλήρη ισχύ της κοινωνικής οικονομίας, μπορούμε να διαμορφώσουμε μια Ευρώπη που θέτει την τοπική κοινωνία και τον πλανήτη στο επίκεντρό της, ανοίγοντας τον δρόμο για ένα πιο δίκαιο, πιο βιώσιμο και πιο ανταγωνιστικό μέλλον.

(¹) [«Benchmarking the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem»](#) (Συγκριτική αξιολόγηση των κοινωνικοοικονομικών γνώσεων σχετικά με το οικοσύστημα οικονομίας της εγγύτητας και κοινωνικής οικονομίας), 2024.

(²) [COM\(2021\) 778 final.](#)

(3) [EE C 428 της 13.12.2017, σ. 10.](#)

(⁴) [«Social economy in the life of Europeans – Eurobarometer report»](#) (Η κοινωνική οικονομία στη ζωή των Ευρωπαίων — Έκθεση του Ευρωβαρόμετρου), 2025.

(⁵) [«Much more than a market: Speed, security, solidarity—Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU citizens»](#) (Πολύ περισσότερο από μια απλή αγορά: Ταχύτητα, ασφάλεια, αλληλεγγύη — Ενδυνάμωση της ενιαίας αγοράς για την επίτευξη βιώσιμου μέλλοντος και ευημερίας για όλους τους πολίτες της ΕΕ), 2024.

(⁶) [EE C, C/2023/1344, 29.11.2023.](#)

(⁷) [SWD\(2023\) 211 final.](#)

-
- (⁸) [SWD\(2023\) 212 final](#).
- (⁹) «[Study on State aid for access to finance for social enterprises and for the recruitment of disadvantaged workers in the form of wage subsidies](#)» (Μελέτη σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται με σκοπό την πρόσβαση των κοινωνικών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση και την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση με τη μορφή επιδότησης μισθού), 2024.
- (¹⁰) [Κανονισμός \(ΕΕ\) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής](#).
- (¹¹) [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2023/2831 της Επιτροπής](#).
- (¹²) [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2023/2832 της Επιτροπής](#).
- (¹³) [Απόφαση \(ΕΕ\) 2025/2630 της Επιτροπής](#).
- (¹⁴) [SWD\(2025\) 333 final](#).
- (¹⁵) Βλ. <https://circular-cities-and-regions.ec.europa.eu/>.
- (¹⁶) Τα ποσά αυτά αναφέρονται κατά προσέγγιση, καθώς δεν είναι δυνατή σε όλες τις περιπτώσεις η ακριβής ανάλυση των ποσών που διατίθενται και των επενδύσεων που κινητοποιούνται βάσει εγκεκριμένων πράξεων του InvestEU.
- (¹⁷) Η ένωση ADIE, ένα από τα μεγάλα γαλλικά ιδρύματα μικροχρηματοδότησης με σχεδόν 100 000 ενεργούς πελάτες, από τους οποίους το ένα τρίτο λαμβάνει ελάχιστες κοινωνικές παροχές και το ένα πέμπτο δεν διαθέτει δίπλωμα σπουδών, αναφέρει ότι το 93 % των πελατών εξακολουθούν να είναι επαγγελματικά ενεργοί 2 έως 3 έτη μετά τη λήψη δανείου και το 82 % των επιχειρήσεων που δημιουργήθηκαν εξακολουθούν να λειτουργούν (2025, [Etude Impact Adie ZRR](#)).
- (¹⁸) [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/1057](#).
- (¹⁹) [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/1058](#).
- (²⁰) [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/241](#).
- (²¹) Βλ. <https://socialinnovationplus.eu/>.
- (²²) Διατίθεται στη διεύθυνση <https://link.europa.eu/jpJ6xv>.
- (²³) «[Policy Guide on Social Impact Measurement for the Social and Solidarity Economy](#)» (Οδηγός πολιτικής σχετικά με τη μέτρηση του κοινωνικού αντικτύπου για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία), 2023.
- (²⁴) Impact Europe, «[The Size of Impact: Main takeaways from the European impact investing market sizing exercise](#)», 28 Νοεμβρίου 2024.
- (²⁵) European Microfinance Network and Microfinance Centre, «[Survey on Microfinance in Europe – έκδοση 2025](#)», 2026.
- (²⁶) Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://social-economy-gateway.ec.europa.eu/>.
- (²⁷) Δεδομένα της 31ης Ιανουαρίου 2026.
- (²⁸) «[Benchmarking the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem](#)» (Συγκριτική αξιολόγηση των κοινωνικοοικονομικών γνώσεων σχετικά με το οικοσύστημα οικονομίας της εγγύτητας και κοινωνικής οικονομίας), 2024.

-
- (²⁹) [«Social economy in Europe – Contributing to competitiveness and prosperity»](#) (Η κοινωνική οικονομία στην Ευρώπη: Συμβολή στην ανταγωνιστικότητα και την ευημερία), 2025.
- (³⁰) [COM\(2021\) 345 final.](#)
- (³¹) [COM\(2025\) 872 final.](#)
- (³²) [JOIN\(2025\) 26 final.](#)
- (³³) Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει την αναθεώρηση του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία και θα αξιολογήσει αν και με ποιον τρόπο θα πρέπει να επικαιροποιηθεί ο εν λόγω κανονισμός, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τις ενισχύσεις προς τις κοινωνικές επιχειρήσεις, την κατάρτιση και την απασχόληση, καθώς και για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση.
- (³⁴) [COM\(2025\) 378 final.](#)
- (³⁵) [Κανονισμός \(ΕΕ\) αριθ. 345/2013.](#)
- (³⁶) [Κανονισμός \(ΕΕ\) αριθ. 346/2013.](#)
- (³⁷) [COM\(2025\) 1025 final.](#)
- (³⁸) Η τελευταία χαρτογράφηση είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://link.europa.eu/Wn7Nmq>.
- (³⁹) [JOIN\(2025\) 791 final.](#)
- (⁴⁰) [COM\(2025\) 790 final.](#)